

**DRUŠTVO
PROFESIONALNIH
NOVINARA
CRNE GORE**

Ogledalo specijalnih tužioca: Statistika ili stvarnost

Autori: Maja Živković | Mila Radulović

**DRUŠTVO
PROFESIONALNIH
NOVINARA
CRNE GORE**

SADRŽAJ

UVOD	4
I PODACI.....	5
II – Optužnice	6
III Optužbe: Rekordna 2019.	7
IV Slučajna dodjela predmeta.....	8
V Čime se hvali SDT	9
VI Procesuiranje visoke korupcije	9
VII ORGANIZOVANI KRIMINAL	11
VIII SPORAZUMNO PRIZNANJE KRIVICE	12
IX ODBAČENE KRIVIČNE PRIJAVE	14
IX STUDIJE SLUČAJA	16

UVOD

Specijalno državno tužilaštvo (SDT) formirano je 2015. godine nakon što je Skupština usvojila Zakon o državnom tužilaštvu a potom i Zakon o specijalnom državnom tužilaštvu.

Sve to nakon ustavnih amandmana čiji je cilj bio nezavisno pravosuđe - bez političkih uticaja, a što je između ostalog trebalo da garantuje i neophodna dvotrećinska ili tročetvrtinska podrška za izbor vrhovnog državnog tužioca (VDT) u Skupštini.

Takav način izbora VDT-a važan je i za samo Specijalno tužilaštvo jer njegovog rukovodioca, Glavnog specijalnog tužioca (GST), predlaže vrhovni državni tužilac a bira Tužilački savjet.

Ekspertiza Venecijanske komisije Savjeta Evrope (SE) prilikom izrade ova dva zakona trebalo je da doprinese da oni budu u skladu sa standardima SE i da se izbjegne mogućnost političkog upliva u Državno tužilaštvo.

Iako je institucija specijalnog tužioca i Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala postojala od 2004.godine (od 2008. godine proširena nadležnost za poslove borbu protiv korupcije, terorizma i ratnih zločina) formiranje jedinstvenog i samostalnog organa SDT pri VDT planirano je kako bi država ostvarila što bolje rezultate u suzbijanju organizovanog kriminala i korupcije, kao i procesuiranju odgovornih za ratne zločine.

Takva očekivanja jasnije se postavljaju od 2010. godine kada je država postala kandidat za članstvo u Evropskoj Uniji, a 2012. počela pregovore. Već naredne 2013. godine Pristupnim dokumentom su definirana mjerila za ključna pregovaračka poglavlja 23 (pravosuđe i temeljna prava) i 24 (pravda, sloboda i bezbjednost) gdje se između ostalog navodi i potreba upostavljanja SDT i saradnje sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i drugim institucijama radi efikasnih istraga (i finansijskih) organizovanog kriminala i korupcije.

Pet godina kasnije – 2020. godine - kada je Glavni specijalni tužilac dobio drugi mandat da rukovodi SDT, pitanje merljivih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i dalje su otvorena.

Paralelno sa tim, povjerenje koje je u domaćoj javnosti postojalo 2015. godine u rad Glavnog specijalnog tužioca preraslo je u sumnje u nepristrasnost i zloupotrebu te institucije za političke obračune sa neistomišljenicima tadašnje vlasti. Sumnje su pojačane slučajem poznatim kao "državni udar", koji još nije pravosnažno okončan a čiji su neki akteri i tadašnji opozicioni lideri. Predmet je u ponovljenom postupku pred Višim sudom u Podgorici.

Sve to, kao i neuspjeli pokušaj da se 2021. godine GST smijeni u Skupštini sa novom parlamentarnom većinom izmjenama Zakona o specijalnom državnom tužilaštvu, povod su ove analize. Ona treba činjenicama (optužnicama i pravosnažnim presudama prije svega) da osvjetli rad SDT – koji je konstantno plod javne polemike.

SDT je, po zakonu, nadležno za gonjenje učinilaca krivičnih djela organizovanog kriminala, visoke korupcije, pranja novca, terorizma i ratnih zločina. Njime rukovodi glavni specijalni tužilac.

U jednom kratkom periodu, 2016. godine SDT je bilo nadležno i za krivična djela iz oblasti izbornih prava a što je bio plod političkog dogovora – zbog tadašnjeg visokog povjerenja u novoizabranog GST i odsustva povjerenja u ostala tužilašta.

I PODACI

Ova analiza zasnovana je na zvaničnim podacima koji su objavljeni na sajtu pravosuđa u dijelu koji se tiče rada Specijalnog državnog tužilaštva (<https://www.pravosudje.me/spdt>).

To su izvještaji o radu Vrhovnog državnog tužilaštva za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu. Zatim optužnice, sporazumna priznanja krivice, podaci o odbačenim prijavama za 2020. godinu.

Takođe i izvještaji o raspravama o radu VDT-a koji su objavljeni na sajtu Skupštine Crne Gore i statistički podaci o radu SDT-a za period od 3.07.2015. do 10.12.2021. godine koje je novinarima dostavilo SDT.

Primjetno je da su izvještaji o radu VDT-a (koji sadrži i dio koji se odnosi na SDT) unapređeni posljednjih godina i pregledniji, ali nepostojanje uniformne metodologije i razlike u izvještavanju - onemogućavaju precizno poređenje podataka.

U analizi je korišćen i Izvještaj o razmatranju Izvještaja o radu Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva za 2020.godinu, koji je usvojio Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore. U njegovim zaključcima koji su dostavljenim svim poslanicima navodi se da Izvještaj nije usvojen, čime je data preporuka da on ne dobije ni većinsku podršku plenuma.

To je prvi put da Skupština nije usvojila Izvještaj Državnog tužilaštva (pa time ni dio o radu SDT) – koji je ranije, prije promjene vlasti na parlamentarnim izborima 2020. godine, rutinski prolazio.

Zbog potrebe da se informacije detaljnije sagledaju, korišćeni su i Izvještaji o napretku Crne Gore koje objavljuje Evropska komisija a koji su bazirani na zvaničnim podacima države.

Uz zvanična dokumenta pokušali smo da napravimo presjek stvarnog stanja koje nije jasno vidljivo u moru statistike - koristeći dodatna pojašnjenja i informacije Specijalizovanog odjeljenja Višeg suda (gdje se sudi po optužnicama SDT) i samog SDT.

Pokušaji ukrštanja statističkih podataka koji se tiču razloga dugotrajnih sudskih postupaka po optužnicama SDT pred Specijalizovanim odjeljenjem Višeg suda u Podgorici, moguće zastare tokom istraga u samom Specijalnom tužilaštvu ili optuženja pred Sudom - ostaće međutim neprecizni jer smo uskraćeni za detaljne informacije.

Na novinarske upite i zahtjeve za slobodan pristup informacijama izostali su odgovori. SDT je smatralo da je adresa za te podatke Viši sud, dok su iz suda odgovorili da tražimo preobimne informacije i da ne mogu da nam ih obezbjede.

Visi sud <visisud@sudstvo.me>
to me ▾

Fri, Nov 26, 3:28 PM ☆ ↶ ⋮

🌐 Croatian ▾ > English ▾ [Translate message](#)

[Turn off for: Croatian](#) ×

Poštovani,

u vezi Vašeg maila kojim tražite informacije o broju okončanih postupaka po optužnicama SDT za period od 2016 do 2021 godine, broju procesuiranih lica, vrsti krivičnih djela, broju pravosnažnih presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice u navedenom periodu, broju suđenja koja su u toku pred ovim sudom po optužnicama SDT, broju obustavljenih postupaka usljed zastare za navedeni period i druge informacije bliže pobrojane u Vašem mailu, ukazujemo da se radi o preobimnom zahtjevu koji zahtijeva prikupljanje podataka i izradu analiza koje **sud** ne može raditi za potrebe medija.

Srdačno.

O dužini trajanja sudskih postupaka i razlozima odlaganja suđenja u Sudskom savjetu su rekli da pravo uvida u te podatke imaju samo sudije.

Na pitanje koliko je zaista pravosnažnih presuda (mimo sporazumnih priznanja krivice) podatke nisu dostavili ni iz Sudskog savjeta, Višeg suda u Podgorici i SDT-a.

Radi provjere pravosnažnog ishoda postupka, djelimično su korišćene i informacije u medijima i one kojima raspolažu stranke u postupku, prije svega advokati.

II – Optužnice

Na sajtu pravosuđa, u dijelu koji prati rad SDT-a, objavljeno je 85 pravosnažnih optužnica potvrđenih pred Višim sudom od 2016. godine do septembra ove godine. Među tim podacima je i nekoliko onih koje su riješene sporazumom o priznanju krivice, iako su sporazumi u zasebnoj rubrici. Takođe, u nekoliko od tih objava podaci su pogrešni jer se broj optužnice ne poklapa sa sadržajem.

U dokumentu koje je SDT dostavilo novinarima navodi se da su od 3. jula 2015. do 10. decembra 2021. godine podigli ukupno 151 optužnicu. Ne precizira se međutim da li su one pravosnažne, odnosno potvrđene na sudu ali se navodi da se pred Višim sudom po optužnicama SDT vode postupci u 95 predmeta.

Kada su u pitanju pravosnažne optužnice, one su anonimizirane i objavljene na sajtu (85). Podaci pokazuju da ih je najviše podignuto 2019.godine (21). Godinu dana ranije ih je bilo 16, 2020.godine - 15, 2017. godine 11, dok ih je 2016. godine i ove godine bilo po šest.

Kada je u pitanju dinamika njihovog potvrđivanja, isti podaci pokazuju da je 2016. godine potvrđeno pet optužnica za zloupotrebu službenog položaja i zloupotrebu u privrednom poslovanju, a jedna za neovlašćenu proizvodnju i stavljanje u promet opojnih droga i stvaranje kriminalne organizacije (što sadrži svaka optužnica SDT jer je po Krivičnom zakoniku svaka grupa veća od troje izvršilaca - organizovana kriminalna grupa).

Jednom od optužnica koje se tiču šverca droge obuhvaćen je u novinar **Jovo Martinović**, koji je pravosnažno osuđen a čiji je predmet na reviziji u Vrhovnom sudu.

U 2016. godini podignuta je i optužnica protiv 12 osoba koji su navodno oštetile budžet za 12 miliona prodajom državnog zemljišta, koje je koristila zemljoradnička zadruga Grahovo. Sudski postupak pred Specijalizovanim odjeljenjem Višeg suda je i dalje u toku i još nije izrečena ni prvostepena presuda, potvrdio je jedan od učesnika postupka.

Optužen je i predsjednik Opštine Plav **Orhan Šahmanović** takođe za zloupotrebu službenog položaja, koji je u međuvremenu pravosnažno osuđen.

Naredne 2017. godine, prema zvaničnim podacima sa sajta pravosuđa, podignute su i optužnice za dva ubistva, tri zloupotrebe službenog položaja, zatim za pokušaj terorizma i rušenja ustavnog uređenja ("državni udar") i pranje para (Lider Pokreta za promjene **Nebojša Medojević** i 11 funkcionera Demokratskog fronta).

Po optužbama za krivična djela korupcije, među kojima je i procesuiranje stečajnog upravnika Duvanskog kombinata i direktora Zetogradnje, ne može se sa sigurnošću tvrditi da li su presude pravosnažne jer se one objavljuju anonimizirane a pretraga nije pouzdana. Iz Višeg suda kome smo se obratili za informaciju nijesmo dobili odgovorili. Mediji su prenijeli da je prvostepena presuda za Duvanski kombinat bila u korist optuženih.

Kada su u pitanju postupci za pokušaj terorizma i pranje para još nije donijeta pravosnažna presuda. U prvom slučaju je u toku ponovljeno suđenje pred Višim sudom, dok u drugom još nije okončan prvostepeni postupak.

Međutim, te optužnice znatno su uticale na ugled SDT i bile su prelomne za kreiranje javnog stava da je ono politički zloupotrebjeno.

U istom periodu 2017. podignuta je jedna optužnica za ratni zločin na Kosovu, koji je počinio, kako se navodi, dobrovoljac. On je 2020. godine pravosnažno osuđen (presuda nedostupna na sajtu pravosuđa).

Drugih optužnica za ovo krivično djelo nije bilo, iako se u izvještajima o napretku države za 2014., 2015. i 2016. ponavljaju slične konstatacije. "Kada je u pitanju bavljenje ratnim zločinima na nivou države, nisu prikazani ozbiljni napor za borbu protiv nekažnjivosti" i "Crna Gora da intenzivira napore da istražuje krivično goni i kažnjava ratne zločine u skladu sa međunarodnim standardima" (2014.)

Naredne 2015. godine u Izvještaju o napretku navodi se da "crnogorsko tužilaštvo mora demonstrirati

proaktivniji pristup u ispitivanju neriješenih navoda o ratnim zločinima”.

“Crna Gora mora da uradi više u borbi protiv nekažnjivosti za ratne zločine, te da efikasno istraži, krivično goni, sudi i kažnjava ratne zločine u skladu s međunarodnim standardima. Do sada nijesu podizane optužnice za komandnu odgovornost, saučesništvo i pomaganje i podsticanje. Crna Gora takođe mora da osigura da žrtve ratnih zločina imaju pristup pravdi i obeštećenju. Sudske odluke koje su do danas donijete sadržale su pravne greške i nedostatke u primjeni međunarodnog humanitarnog prava,” piše u dokumentu EK za 2015.

I naredne 2016. u istoimenom dokumentu nailazimo na gotovo identične preporuke, uz sugestiju da “crnogorsko tužilaštvo treba da pokaže proaktivniji pristup u aktivnostima na rješavanju nerazjašnjenih navoda o postojanju ratnih zločina”.

Posljednji izvještaj iz 2021. godine sadrži slične navode da “Crna Gora treba dalje da ojača svoja nastojanja da bi se prioritetno borila protiv nekažnjivosti za ratne zločine, da rješava zakonske i praktične prepreke i da pokaže proaktivniji pristup da bi djelotvorno istražila, krivično gonila, sudila i kažnjavala ratne zločine u skladu sa međunarodnim standardima”.

“Sudske odluke do kojih se došlo u prošlosti sadržale su pravne greške i nedostatke u primjeni međunarodnog humanitarnog prava. Optužbe za komandnu odgovornost, saučesništvo i pomaganje i podstrekavanje još uvijek nisu podizane”. Konstatuje se da je postala pravosnažna presuda za zločin na Kosovu, da je “pet predmeta koji se tiču zločina na teritoriji BiH u preliminarnoj fazi istrage, da je na osnovu spisa predmeta dobijenih od Haškog tribunala Specijalno tužilaštvo otvorilo izviđaj u jednom predmetu”.

III Optužbe: Rekordna 2019.

Statistiku povećanja broja potvrđenih optužnica SDT je nastavio u 2018. godini sa 16 optužnica među kojima je osam za korupciju (zloupotreba službenog položaja, zloupotreba u privrednom poslovanju), trgovina ljudima, šverc narkotika, ubistvo. I dok je dio njih (šverc narkotika) završen sporazumom o priznanju krivice, one za zloupotrebe na štetu države i dalje su u procesu suđenja.

Dok je pravosnažno osuđen bivši predsjednik SO Bar, slični predmeti, u javnosti poznati kao takozvane velike korupcionaške afere, još su u fazi dokazivanja optužbi. To je “Telekom” - u kome su za korupciju optuženi bivši čelnici tog javnog preduzeća tokom procesa njegove privatizacije. I drugi - ugovor o prodaji zemljišta sa privatnom firmom koji je sklopio bivši gradonačelnik Podgorice (pod optužbom za zloupotrebu službenog položaja).

Po tim optužnicama iz 2018. godine još jsu u toku sudski postupci pred Specijalizovanim odjeljenjem, a medijski izvještaji ukazuju da su oni jedva odmakli od početka. Iz Višeg suda nisu odgovorili koji su razlozi trogodišnjeg trajanja postupaka koji nisu ishodovali prvostepenom presudom.

Kada je u pitanju šverc droge, zanimljiv je slučaj **Vasilija Ulićevića** koji je u februaru 2018. godine sa SDT sklopio sporazum o priznanju krivice. On se teretio da je više od godinu dana bio organizator kriminalne grupe koja je “u međunarodnim razmjerama” organizovala šverc droge u Australiju. Ulićević je potpisao sporazum o priznanju krivice uprkos tome što je organizator kriminalne grupe. U novembru iste godine on je ponovo optužen jer je počinio isto krivično djelo.

Najefikasnija godina po broju podignutih optužnica za SDT je svakako 2019. Tada je podignuta 21 potvrđena optužnica. Među njima je i ona protiv troje advokata iz kancelarije **Gorana Rodića** koji su optuženi za stvaranje kriminalne organizacije i prevaru u pokušaju (detalji u studiji slučaja).

Zatim, tri potvrđene optužnice protiv biznismena i bivšeg finansijera DPS-a **Duška Kneževića**, optužnica za šverc droge na školskom brodu “Jadran”, za šverc kokaina iz Kolumbije, ubistvo Slobodana Šaranović, korupciju u “Primorki Bar”, krijumčarenje cigareta... I većina ovih predmeta još je pred Višim sudom, izuzev slučaj “Rodić” koji je delegiran nižoj instanci i nepravosnažno je okončan oslobađajućom osudom.

Naredne 2020. godine podignuto je još nekoliko optužnica za ubistva članova kriminalnih klanova, ali i još jedna protiv Duška Kneževića. Od ukupno 15 potvrđenih optužnica iz te godine, po tri su za ubistva i nedozvoljeno držanje oružja, a četiri za šverc narkotika. Te godine je podignuta i optužnica za pljačku u kući brata predsjednika države, koja je tretirana kao ozbiljan zločin organizovane kriminalne grupe (detalji u studiji slučaja).

Skupština Crne Gore za tu 2020. godinu nije usvojila izvještaj o radu Državnog tužilaštva (pa ni Specijalnog) o kome se raspravljalo u Parlamentu 2021. godine, nakon promjene vlasti - parlamentarne većine.

Statistika sa sajta pravosuđa ukazuje da su specijalni tužioci ove godine podigli samo šest optužnica koje su potvrđene pred sudom.

IV Slučajna dodjela predmeta

Zakonom o Državnom tužilaštvu propisano je da se dodjela predmeta vrši na način kojim se obezbjeđuje nepristrasnost nezavisnost i efikasnost u radu.

Pravilnik o unutrašnjem poslovanju Državnog tužilaštva (jedini javno dostupan objavljen na sajtu Vlade - <https://www.gov.me/dokumenta/e64d1097-55f5-4d8f-bce0-54ca0d54a13c>) propisuje da "predmete dodjeljuje u rad državni tužilac ili zamjenik koga on ovlasti".

"Predmeti se, po pravilu, dodjeljuju zamjenicima po redosljedu prispjeća u državno tužilaštvo, uz uvažavanje specijalizacije pojedinih zamjenika i njihove ravnomjerne opterećenosti. Ako je zamjeniku dodijeljen u rad obiman i pravno složen predmet, može se, za određeni period, izuzeti od dodjeljivanja predmeta...".

Na pitanje na koji način se raspoređuju predmeti u SDT (s obzirom da na sajtu nije objavljen Pravilnik i da njegov sadržaj nije poznat javnosti) i da li postoje specijalizacije za tužioce na osnovu kojih oni duže predmete, u odgovoru SDT-a navodi se:

"...Dodjela predmeta specijalnim tužiocima vrši se na način kojim se obezbjeđuje nepristrasnost, nezavisnost i efikasnost u radu, i to po redosljedu prispjeća predmeta, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjem poslovanju državnog tužilaštva, osim u slučajevima specijalizacije tužioca za određena krivična djela, kao što su krivična djela ratnih zločina, terorizma, visoke korupcije i organizovanog kriminala. Prilikom utvrđivanja godišnjeg rasporeda poslova vodi se računa o sposobnostima i iskustvu specijalnih tužilaca za obavljanje pojedinih poslova, radi obezbjeđivanja njihove pune zaposlenosti i maksimalnog korišćenja njihovih znanja i drugih sposobnosti."

Ubjedljivo najveći broj podignutih optužnica ima specijalni tužilac **Saša Čađenović**, slijedi **Mira Samardžić**, **Lidija Vukčević**, **GST Milivoje Katnić**, a zatim uglavnom ravnomjeran broj optužnica imaju specijalni tužioci **Stojanka Radović**, **Sanja Jovičević**, **Veljko Rutović**, **Tatjana Žižić**, **Lidija Mitrović** i **Nataša Bošković**.

Čađenović ima potvrđene optužnice koliko i većina njegovih kolege zajedno (izuzev Lidije Vukčević i Mire Samardžić).

SDT ima 13 specijalnih tužilaca (uključujući GST).

Statistički podaci pokazuju da je više od 90 odsto sporazuma sa okrivljenima potpisala specijalna tužiteljka Samardžić, dok analiza pravosnažnih optužnica pokazuje da specijalni tužilac Saša Čađenović zastupa optuženja u predmetima krijumčarenja cigareta i zlopotreba službenog položaja u vezi sa tim, terorizma (državni udar), teška ubistava članova ili šefova organizovanih kriminalnih grupa, šverca koka-ina i nedozvoljenog držanja oružja.

On je potpisao optužnice za "Telekom", krijumčarenje cigareta iz slobodne carinske zone u Luci Bar u koje su bili umiješani i carinici, zatim za prekogranični švercg cigareta iz Crne Gore u Srbiju, za zloupo-

trebu službenog položaja tokom stečaja Duvanskog kombinata Podgorica, zloupotrebu u privrednom poslovanju bivšeg predsjednika borda direktora Novog duvanskog kombinata (riješeno sporazumnim priznanjem krivice), za ubistvo Šćepana Roganovića, Bogdana Milića, ubistvo u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija (D.Đ), ubistvo Miloša Šahovića, šverc droge školskim brodom "Jadran"...

Jedinu optužnicu za ratne zločine(na Kosovu) potpisala je Lidija Vukčević, koja na Specijalizovanom odjeljenju Višeg suda zastupa i optužnicu za pranje novca u slučaju Duška Kneževića.

Ista tužiteljka podigla je 2016. i optužnicu protiv blagajnika u kasinu "M" zbog zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju, odnosno jer je prisvojio 48.500 eura. Dvije godine kasnije ona je optužila i divljeg taksistu iz Crne Gore koji je glumio vodiča u nekoliko država zapadne Evrope i tim nelegalnim poslom zaradio 77.183 dolara koje je konverzijom pretvorio u 68.842 eura. Taj novac je zatim uložio za renovinarnje kafea u Bijelom Polju, a optužen je za krivično djelo pranje para.

V Čime se hvali SDT

U Dokumentu dostavljenom novinarima u decembru ove godine piše da je od 3. jula 2015. do 10. decembra ove godine podignuta 151 optužnica. Od toga je 73 za krivična djela organizovanog kriminala, 56 za visoku korupciju a 22 su ostala krivična djela.

U tim optužnicama nalaze se 532 fizička lica i 31 firma. Za korupciju na visokom nivou podignute su 55 optužnice i jedan optužni predlog protiv 206 građana i 25 firmi. Navodi se da je imovinska šteta 246.635.633 eura, a da je donijeta privremena mjera raspolaganja i otuđenja imovine preko 200 miliona eura.

U predmetima istraga novca na računima poslovnih banaka SDT je od 2018. do 2020. privremeno blokirao 68 miliona eura. Ove godine, do 10. decembra, taj iznos je 11.484.093 eura i 143.874 dolara. Navodi se da je trajno oduzeto 41.662.332 eura.

U nekoliko predmeta (Vardar, Klap, VIP i Bora) vraćeno je protivpravno stečena imovinska korist i izrečene novčane kazne u iznosu od 5. 871.505 eura.

Kada su u pitanju finansijske istrage, u podacima SDT se navodi da su pokrenute u 78 predmeta. "Višem sudu u Podgorici podnijeta su tri zahtjeva za trajno oduzimanje novine. U postupku pred sudom je trajno oduzeto: stan u Budvi od 193 kvadrata vrijedan 300.000 eura, vila u Bečićima vrijedna preko 1,5 miliona eura, stan od 53 kvadrata i zemljište od 3.063 kvadrata".

U dijelu izvještaja nazvanom "Veliki slučajevi" piše da je na osnovu sporazuma o priznanju krivice trajno oduzeto 29.579.897 eura i imovine u vrijednosti 1, 8 miliona eura.

Od formiranja SDT do decembra 2021. to tužilaštvo je imalo u radu 4.398 predmeta a trenutno radi na 378 predmeta, navode. U nesistematizovanim podacima nije jasno koliko je ukupno pravosnažnih presuda i trajno oduzete imovine.

U Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru objavljenom 2021.godine navodi se da je "bilans ostvarenih rezultata u istragama, krivičnom gonjenju i pravosnažnim presudama u predmetima korupcije na visokom nivou povećan, ali ostaje da se dalje konsoliduje".

VI Procesuiranje visoke korupcije

Procesuiranje visoke korupcije godinama se potencira u izvještajima Evropske komisije, a medijski natpisi stvaraju sliku da su ti slučajevi u fokusu rada tužilaštva. Međutim, zvanični izveštaji VDT-a (SDT-a) ukazuju da većina tih prijava biva odbačena.

Analiza je pokazala da u ukupnom broju prijava po kojima specijalni tužioci postupaju skoro dvije trećine čine one za korupciju. Gotovo polovina tih prijava se nasleđuje iz prethodnog perioda, toliko se otprilike prenosi u narednu godinu a usput se po koja izgubi.

Da li je neka od tih prijava zastarila, koji je tužilac postupao po njoj i koji su razlozi zastare – iz SDT nisu odozgovorili upućujući nas na izvještaje u kojima toga nema – i na Viši sud koji nije odgovorio jer je upit “preobiman”. Izvještaji o radu SDT od 2016. – 2020. godine pokazuju i da su podignute optužnice za visoku korupciju izražene jednocifrenim brojkama, dok je broj naredbi za sprovođenje istraga varirao.

Prema podacima sa sajta pravosuđa, u 2020. godini SDT je “imao u radu” prijave protiv 1.582 lica, a od toga je 1.705 bilo za visoku korupciju. Ostalo je bio organizovani kriminal, pranja para i druga krivična djela iz njihove nadležnosti.

Gotovo polovina onih koje su provjeravane su neriješene prijave iz ranijeg perioda (527), dok ih je 449 ostalo za 2021.

Tužioci su odbacili prijave protiv 488 osoba, protiv jedne je podignuta optužnica a protiv 38 su donijete naredbe za sprovođenje istraga. Preostalih 99 je ustupljeno drugim tužilaštvima.

Iz ovih podataka VDT-a se zaključuje da je SDT najviše prijava dobilo za visoku korupciju, da je većinu odbacilo a da je od primljenih te godine (488 osoba) istraživalo samo 60.

Tabelarni prikaz odbačaja krivičnih prijava

	Organizovani kriminal	Visoka korupcija	Pranje novca	Terorizam	Ratni zločin	k. d. povrede izbornih	Ostala k. d.	UKUPNO
2020.	25	488	8	1	-	-	30	552
2019.	37	351	2	-	-	-	3	393
2018.	21	287	1	2	-	1	4	316
2017.	-	304	3	5	7	53	5	377
2016.	4	460	-	-	-	111	20	595

Izvor: Izvještaji o radu VDT-a

Podaci iz Izvještaja tužilaštva pokazuju da je godinama najveći broj odbačenih krivičnih prijava upravo za visoku korupciju i da taj procenat raste, kao i broj primljenih prijava.

SDT je u 2019.godini “imalo u radu” prijave protiv 1.550 lica. Od toga je najviše bilo za visoku korupciju 944. Podignut je optužni predlog za jednu osobu a za 16 naredbe za sprovođenje istraga. Za naredni period je ostalo 525 predmeta.

U 2018. SDT je imalo u radu prijave protiv 1.351 lica, od toga 924 za visoku korupciju. Takođe, bio je skoro jednak broj neriješenih prijava iz prethodnog perioda i novoprimljenih. Podignute su tri neposredne optužnice, protiv 22 osobe su donijete naredbe za sprovođenje istrage a protiv 287 je odbačena prijava. Neriješeno je prijava protiv 486 osoba – odnosno 20 više nego što je ostalo iz prethodne godine.

Drugim tužilaštvima su ustupljene 124 prijave i ona su podigla dvije optužnice.

U 2017. godini SDT je imalo prijave protiv 1.401 lica i tu su uračunate i one iz prethodnih godina koji nisu riješene.

Postupali su u slučaju 989 lica osumnjičenih za visoku korupciju. Od toga je podignut jedna neposredna optužnica i tri optužna predloga. Naredbi za sprovođenje istraga je donijeto za 54 osobe a 151 prijava je ustupljena. Neriješeno je 476 a prenijeto iz ranije godine 457.

U 2017. godini SDT je imalo prijave protiv 1.393 osoba, od čega je za korupciju 1055. Odbačene su prijave protiv 460, protiv 43 su podnijete naredbe za sprovođenje istrage, ustupljene su protiv 103, 447 ostale neriješene a podignuta je optužnica protiv dvije osobe.

Uprkos pokušaju da uporednom statistikom utvrdimo rezultate SDT-a, to nije bilo izvodljivo jer su podaci u izvještajima izraženi po broju lica – umjesto predmeta-

Optužnice		Naredbe	
2020	1	2020	38
2019	1	2019	16
2018	3	2018	22
2017	4	2017	54
2016	2	2016	43

Izvor: Izvještaji o radu VDT-a

U Izvještaju Evropske komisije za 2021. navodi se međutim da je tokom 2020. u slučajevima krivičnih djela korupcije na visokom nivou SDT otvorilo istrage u osam predmeta - protiv 35 fizičkih i 8 pravnih lica (2019: šest predmeta protiv 15 fizičkih i jednog pravnog lica).

U prvoj polovini 2021. godine, dodaje se, otvoreno je osam istraga protiv 28 fizičkih i sedam pravnih lica.

Tokom 2020. godine podignute su tri optužnice (2019. godine bilo ih je pet) za krivično djelo korupcija na visokom nivou protiv 18 fizičkih i tri pravna lica, i još dvije optužnice protiv osam fizičkih i jednog pravnog lica u prvoj polovini 2021. godine", navodi EK.

Iste godine, isti podaci ukazuju da su donijete tri pravosnažne i izvršne presude za korupciju na visokom nivou, što je jedna manje u odnosu na 2019. godinu.

"Bilans ostvarenih rezultata u oduzimanju imovine za krivična djela u oblasti korupcije na visokom nivou ostaje skroman. Tokom 2020. godine trajno je oduzeta jedna rezidencijalna jedinica od 193 m². U prvoj polovini 2021. godine, imovina je privremeno oduzeta u dva predmeta," zaključuje se u Izvještaju EK.

Studija slučaja: Od sedmoro, osuđen jedan

Kakav je ishod procesuiranja koruptivnih krivičnih djela pokazuje izvještaj VDT (SDT) iz 2016. godine u kome se navodi da su " iz ranijih godina ostala neriješena optuženja protiv 18 lica, pa je tužilaštvo zajedno sa optuženjima iz izvještajnog perioda imalo u radu optuženja protiv ukupno 46 lica zbog koruptivnih krivičnih djela".

"Sudovi su donijeli presude protiv ukupno 7 lica i to: 1 osuđujuću presudu, 5 oslobađajućih i 1 odbijajuću presudu. U odnosu na dva lica postupak je obustavljen i to u odnosu na jedno lice usljed oduzimanja od privatne tužbe privatnog tužioca prije početka glavnog pretresa, dok je u odnosu na drugo lice tužilaštvo našlo da nema osnova za preuzimanje gonjenja po privatnoj tužbi. Na kraju izvještajne godine optuženja protiv 37 lica ostala su neriješena".

To su podaci zasnovani na postupanju u 2015. godini, kada je tek formirano SDT, ali je naslijedilo predmete Odjeljenja za organizovani kriminal koje je već postojalo.

VII ORGANIZOVANI KRIMINAL

Krivična djela organizovanog kriminala se u izvještajima o radu Tužilaštva tretiraju posebno, a napredak u tom dijelu djelimično je, ove godine, pohvalila i Evropska komisija.

U Izvještaju o radu za 2020. godinu, koji poslanici nisu usvojili, piše da su specijalni tužioci ukupno u radu imali prijave protiv 292 osobe, da nije bilo ni jedne optužnice a da je bilo 178 naredbi za sprovođenje istrage. Ostao je neriješen predmet protiv 81 lica, odbačeno je protiv 25 a protiv 8 je ustupljeno nadležnim tužilaštvima.

U 2019. se radilo na 244 prijave, od toga ni jedna optužnica nije podignuta, za 158 su donijete naredbe o sprovođenju istrage, 37 je odbačeno, 1 ustupljena a 48 ostale nepriješene. Izvor je takođe izvještaj o radu VDT za tu godinu.

Godinu ranije, u radu SDT je bilo ukupno prijava za 235 lica, od čega je ostala 41. Naredba za sprovođenje istrage je data za 173 osobu, otpuženja nije bilo a bilo je 21 odbačaja.

Radilo se na optuženjima za 141 osobu, osuđeno je 35 osoba i to zbog stvaranja kriminalne organizacije i šveca droge (na osnovu sporazuma o priznanju krivice). Oslobođajućih presuda i odbijajućih nije bilo a 105 optuženja je ostalo na kraju tog perioda.

U 2017. U radu su tužioci imali 112 prijava, 35 je ostalo na kraju godine, podnijeto je 68 naredbi, nije odbačena ni jedna prijava niti podignuta optužnica.

Mimo toga, u radu je bilo optuženja protiv 73 lica. Za šverc droge, stvaranje kriminalne organizacije i krijumčarenje ljudi je osuđeno 19 osoba a 54 optuženja su ostala na kraju godine neriješena. Navodi se da je na osnovu sporazuma osuđeno 18 osoba, a sudeći po krivičnim djelima – vjerovatno je to dio ukupnog broja osuđenih.

U 2016. Specijalni tužioci su istraživali ukupno 115 lica, 37 je optuženo, dvoje dobilo status svjedoka saradnika, dvoje ustupljeno a istrage protiv 74 ostale neriješene.

Najviše je bilo optužnica za zloupotebu službenog položaja.

Sudovi donijeli presude protiv 54 lica, 52 su bile osuđujuće a od toga 24 na osnovu sporazuma o priznanju krivice.

Izvještaji o radu Tužilaštva predstavljaju skup statističkih podataka, koji se ne analiziraju ili dovode u vezu. Zato nije jasno kako u pojedinim godinama prema tim podacima nema optuženja, a prema drugim podacima (objavljenim optužnicama) ih ima. Kako se vodi statistika nije objašnjeno i zato je bilo važno da SDT to razjasni na osnovu upita koji su im poslali.

VIII SPORAZUMNO PRIZNANJE KRIVICE

Zakonikom o krivičnom postupku propisano je da se za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina, osumnjičenom, okrivljenom i braniocu može dati predlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno da takav predlog državnom tužiocu mogu dati osumnjičeni, okrivljeni i branilac.

Po davanju ovakvog predloga, stranke (u konkretnom SDT i osumnjičeni/optuženi) mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično djelo ili više njih.

Sporazumom o priznanju krivice okrivljeni u potpunosti priznaje krivično djelo za koje se tereti, odnosno priznaje jedno ili više krivičnih djela učinjenih u sticaju koja su predmet optužbe, a okrivljeni i državni tužilac se saglašavaju o:

1) visini kazne i drugim krivičnim sankcijama koje će okrivljenom biti izrečene u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika;

2) troškovima krivičnog postupka i imovinskopравnom zahtjevu;

3) odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivice kad je sud u potpunosti prihvatio sporazum.

Prednje je od značaja istaći kako bi se bolje razumjelo postupanje SDT-a u predmetima u kojima je došlo do zaključenja sporazuma o priznanju krivice.

Dakle, prilikom zaključenja sporazuma o priznanju krivice stranke se saglašavaju o visini kazne i drugim krivičnim sankcijama, koje će se licu koje prizna krivicu izreći u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika.

Naime, na sajtu SDT-a postoji rubrika u kojoj su objavljeni zaključeni sporazumi o priznanju krivice, a trenutno ih je na sajtu 108. Na osnovu ovih sporazuma ne može se sa sigurnošću utvrditi jesu li dogov-

orene kazne i druge krivične sankcije u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika, iako u sporazumima formalno stoji pozivanje na određene zakonske odredbe koje bi mogle ukazati da jeste.

Pa tako, sporazumi o priznanju krivice zaključeni su u najvećem procentu u odnosu na krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 stav 1 KZ-a, za koje je zapriječena kazna zatvora od dvije do 10 godina, i krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a stav 2, koji stav se odnosi na pripadnike kriminalne organizacije, a za koje je zapriječena kazna zatvora od jedne do osam godina.

U preko 90 odsto sporazuma o priznanju krivice korišćen je institut ublažavanja kazne zatvora, a koji se ima primjenjivati jedino kada za to postoje naročito olakšavajuće okolnosti.

Kako se iz zaključenih sporazuma o priznanju krivice ne može zaključiti koje su okolnosti cijenjene kao naročito olakšavajuće, i to u toj mjeri da se izriču kazne zatvora po pravilu ispod jedne godine, naročito za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, gdje se nerijetko izriče i kazna zatvora od šest mjeseci ili kraća, za pripadnike iste, to ostaje da se pretpostavlja da su u svim tim predmetima postojale naročito olakšavajuće okolnosti, što je moguće u teoriji, ali sa stanovišta prakse vrlo teško zamislivo.

Dakle, iz zaključenih sporazuma o priznanju krivice dobijamo podatak da isti sadrže dogovorene sankcije koje su veoma blage, a da postoje predmeti u kojima je dogovorena kazna zatvora od 6 ili manje mjeseci, koja će se izdržavati u prostorijama za stanovanje (takozvani kućni zatvor), što bi vjerovatno svakom ko primi takvu informaciju djelovalo nemoguće, imajući u vidu da se teže sankcije znaju dogovarati i izreći za djela koja su u nadležnost osnovnih državnih tužilaštava.

SDT ukazuje u svojim nastupima da razloge za blagu kaznenu politiku treba tražiti na strani suda, koji je zbilja taj koji odlučuje hoće li prihvatiti zaključene sporazume o priznanju krivice, za šta nalazimo da je dijelom tačno, ali da se u tom smjeru ne može zanemariti ni uloga SDT-a.

Naime, prilikom pregovaranja o vrsti kazne i drugih sankcija SDT zasigurno mora imati u vidu svoju ulogu u društvu, kao i svrhu izricanja krivičnih sankcija, koje moraju biti takve da se može opravdano pretpostaviti da će se na učinioca djelovati izrečenom sankcijom tako da više ne vrši krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala (specijalna prevencija), ali da će se djelovati i generalno, na sva lica, da ne vrše ovakva krivična djela.

Krivične sankcije dogovorene na osnovu sporazuma o priznanju krivice sa SDT-om su takve da ne ukazuju da se istima postiže bilo specijalna, bilo generalna prevencija.

Argument SDT-a da su sporazumi efikasniji i ekonomičniji unekoliko stoji, ali samo kratkoročno, jer kada bi se zbilja postizala u većoj mjeri i generalna i specijalna prevencija, onda bismo govorili o dugoročno manjem broju predmeta i suštinskom suzbijanju organizovanog kriminala koji je, po svim parametrima, široko rasprostranjen u Crnoj Gori.

Prednjem u prilog i posljednji izvještaj Evropske komisije, kao i Analiza kaznene politike za najteža krivična djela, koju je u oktobru tekuće godine objavio Vrhovni sud Crne Gore.

U analizi Vrhovnog suda uzete su u obzir presude koje je donio Viši sud u Podgorici 2017, 2018. i u prvoj polovini 2019. godine, pa se navodi da je za organizovani kriminal Viši sud donio 29 presuda protiv 61 okrivljenog, a da je 58,3 odsto tih presuda donijeto na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kao i da je u više od 90 odsto slučajeva kazna ublažavana ispod zakonskog minimuma, što je, kako se navodi, dovelo do pojave trenda blage kaznene politike za krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala, koju karakteriše izricanje kazni ispod propisanog zakonskog minimuma. Ova značajna analiza Vrhovnog suda Crne Gore kaže i da zakonska mogućnost primjene sporazuma o priznanju krivice za krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala može stvoriti privid kod učinilaca ovih krivičnih djela i utisak kod opšte javnosti da su to „lakši oblici kriminaliteta, zbog čega se može postaviti pitanje ostvarivanja generalne i specijalne prevencije organizovanog kriminala“.

Najveći broj sporazuma o priznanju krivice iz oblasti organizovanog kriminala, o čemu je i ranije bilo riječi, zaključila je, sa strane SDT-a, specijalna tužiteljka Mira Samardžić.

Analiza Vrhovnog suda Crne Gore ukazuje da je blaga kaznena politika primjećena i u premetima koji

se odnose na zloupotrebu službenog položaja.

Za ukazati je da su dogovorene kazne ispod zakonskog minimuma u svim sporazumima o priznanju krivice koje su sklopili okrivljeni iz takozvane budvanske grupe Svetozara Marovića, a da je za krivično djelo zloupotreba službenog položaja zapriječena kazna zatvora od dvije do 12 godina. Stoga se nesumnjivo postavlja pitanje koje su to okolnosti mogle biti u toj mjeri olakšavajuće da se sa petoricom funkcionera/slужbenika, koji su priznali zloupotrebu službenog položaja, dogovori kazna zatvora u rasponu od šest mjeseci do godinu i šest mjeseci

U ovim predmetima postupajuća tužiteljka je bila Lidija Vukčević, dok je sa Svetozarom Marovićem, koji je organizator ove kriminalne grupe, GST Milivoje Katnić dogovorio kaznu zatvora u trajanju od dvije godine, što je minimalna zatvorska kazna za ovo krivično djelo.

Ovaj predmet je, pored ostalog, od velikog značaja i za razumijevanje percepcije javnosti i (ne)povjerenja u instituciju SDT-a, ali i pravosudnog sistema uopšte, te za opravdano dovođenje u pitanje ustavnog principa da su svi jednaki pred zakonom.

Sporazumi o priznanju krivice

2016	28
2017	29
2019	49
2020	112

Izvor: Izveštaji o radu VDT-a

Zvanični podaci SDT-a u izvještajima o radu pokazuju da broj sporazuma raste iz godine u godinu. U 2016. godini su zaključena 28, 2017 – 29, zatim 2019 - 49 a 2020 - 112.

IX ODBAČENE KRIVIČNE PRIJAVE

Podaci iz izvještaja o radu Državnog tužilaštva za 2016, 2017, 2018., 2019. i 2020. godinu pokazuju da je SDT ukupno odbacilo 2,233 krivične prijave. Od toga je najviše za visoku korupciju (1.884), gdje je suštinski najviše i bilo prijava i to od strane građana.

Zatim za povredu izbornih prava - 111, za organizovani kriminal – 87, pranje para 14 i na kraju - za terorizam i ratne zločine po sedam. Odbačeno je i ukupno 62 prijava za, kako se navodi, ostala krivična djela.

Specijalno državno tužilaštvo je u međuvremenu počelo da objavljuje odbačene prijave pa su na sajtu pravosuđa donedavno bile dostupne ukupno 39 za posljednje tri godine. Za 2019. godinu je bilo objavljeno 27, za 2020. sedam i za 2021. dvije.

Prijave su u međuvremenu uklonjene sa sajta. Većina njih, više od 900 odsto, ticala se koruptivnih krivičnih djela – zloupotrebe službenog položaja.

Uvidom u objavljena rješenja o odbačaju krivičnih prijava specijalnih tužilaca (prije nego su uklonjena) zaključuje se da je većina podnosilaca poznata, da je dio specijalnih tužilaca (koji na sajtu nemaju objavljenu ni jednu optužnicu, veoma malo ili su opredeljeni na copy/paste sporazume) bio angažovan uglavnom na tome, kao i da su one za visokog zvaničnika države odbacivane za manje od dva mjeseca.

U objavljenim rješenjima primjetno je da su anonimne prijave bile samo tri. One su se odnosile na komandira zaštite i spašavanja Glavnog grada koji se sumnjičio za zloupotrebe – da je od novca iz budžeta platio sebi i šefu opšte službe obuku ronjenja, da je otuđio dron i nezakonito nabavljao rezervne djelove.

U sva tri slučaja postupala je specijalna tužiteljka Stojanka Radović.

Kao i u predmetima optuženja gdje troje tužioca uglavnom drže primat - Saša Čađenović, Lidija Vukčević i Mira Samardžić, tako postoje i pravilnosti u slučajevima donošenja rješenja o odbačaju krivičnih prijava.

Njih su uglavnom potpisivale Stojanka Radović i Mira Samardžić, a zatim Nataša Bošković, Veljko Rutović, Marija Raspopović, po jednu- dvije Lidija Mitrović, Milivoje Katnić, Lidija Vukčević, **Ana Bošković**. Statistički većinu prijava protiv Đukanovića odbacio je **Veljko Rutović**.

Primjetno je takođe da su rješenja o odbačaju u prijavama za predsjednika države i lidera DPS- a **Mila Đukanovića** najbrže donošena – u roku od dva mjeseca. Prijave je uglavnom podnosio NVO MANS. Zakonski rok tužilaca za postupanje po prijavama je najkasnije tri mjeseca od dana prijema prijave, izuzetno šest mjeseci ili duže – uz odobrenje rukovodioca Tužilaštva.

U odbačenim prijavama, primjetan je veliki broj onih koja su podnosili učesnici u sudskom postupku protiv sudija, advokata, tužilaca sve pod sumnjom da su zloupotebili položaj.

Kada su u pitanju odbačaji za 2019. među njima su prijava MANS-a protiv načelnice katastra iz 2018. zbog zloupotrebe službenog položaja, direktora škole u Bijelom Polju zbog nezakonitog zapošljavanja (prijava građanina), protiv sudije, advokata i javnog izvršitelja (prijava stranke u sporu) takođe zbog istog dijela.

Sve je odbacila tužiteljka Raspopović.

Stojanka Radović odbacila je prijavu protiv bivšeg direktora Agencije za sprječavanje korupcije **Sretena Radonjića** zbog sumnje u zloupotrebu položaja – jer je Agencija odbila da pokrene postupak protiv Đukanovića koji nije prijavio VIP revolving karticu koju mu je davala Atlas banka (vlasnik Duško Knežević). Navodno Đukanović nije vratio taj novac, tvrdio je Knežević, dok je državni zvaničnik to negirao. Radi se o najmanje 16, 741 eura duga po osnovu te kartice. Ista tužiteljka odbacila je prijavu protiv kotorskog sudije, jer navodno stranke nije obavjestio kada je suđenje.

Nataša Bošković odbacila je prijave protiv jedne banke po prijavi klijenta, zatim protiv bivšeg rukovodstva SO Kolašin, protiv Mila Đukanovića i **Branka Vujovića**, bivšeg predsjednika Savjeta za privatizaciju.

Na isti način riješene su prijave protiv guvernera Centralne banke **Radoja Žugića** i prinudnog upravnika Atlas banke, Mila Đukanovića jer je navodno uticao da se ne kontroliše ta banka pošto je imao VIP karticu. Te odluke donio je Veljko Rutović.

Za ovu posljednju mu je trebalo nešto više od dva mjeseca, prijavu je dobio 5. februara a odluku donio 11. aprila 2019.

Toliko je trajalo i odbacivanje prijave MANS-a protiv DPS-a za pranje 100.000 eura u aferi "koverta". Prijava je podnijeta 11.2. a odbačena -22.4.2019.

Od objavljenih rješenja na sajtu (pa ukolonjenih) te godine odbačeno je devet prijava protiv sudija i tužilaca.

Istu sudbinu doživjela je i prijava protiv javnog preduzeća Aerodromi Crne Gore i bivšeg direktora, funkcionera Socijaldemokrata Crne Gore, zbog tendera za dodjelu slobodne carinske zone.

Od pet prijava iz 2020.godine, koje su bile objavljene na sajtu, dvije odbačene su bile protiv komandira službe za zaštite i spašavanje glavnog grada. I o njima se odlučivalo brzo - mjesec dana. Zbog sumnje da je bilo zloupotrebe u nabavci rezervnih djelova prijava je datirana 4. februara a rješenje o odbačaju 5.marta.

Za manje od dva mjeseca Stojanka Radović je (prijava podnijeta 25.marta a odbačena 15.maja. 2020.) donijela je rješenje da nema osnova za gonjenje Mila Đukanovića i bivšeg vicepremijera **Vujice Lazovića** (Socijaldemokrate) zbog privatizacije Elektroprivrede Crne Gore.

Za 2021. godinu bile su dostupna dva rješenja o odbačaju, od kojih je jedno MANS-ovo protiv Đukanovića zbog načina na koji je legalizovao prvi miliona.

Rješenje je donio GST Milivoje Katnić.

IX STUDIJE SLUČAJA

1) Korupcija Telekom

U predmetu u javnosti poznatom kao „Telekom“, u decembru 2018. godine podignuta je optužnica protiv I.M. i O. I. kojom se terete da su kao saizvršioци izvršili krivično djelo zloupotreba položaja u privrednom poslovanju iz člana 272 stav 3 u vezi stava 1 u vezi člana 23 Krivičnog zakonika, a u periodu od 27.10.2005. godine do 28.12.2005. godine.

Ovaj predmet je, pored ostalog, značajan sa aspekta rokova za zastarjelost krivičnog gonjenja, pa ćemo se u tom pogledu i osvrnuti na isti, imajući u vidu da ova krivičnopravna stvar još uvijek nije pravosnažno okončana.

Naime, za kvalifikovani oblik krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju zaprijećena je kazna zatvora od dvije do 10 godina.

Krivičnim zakonikom Crne Gore propisano je da se krivično gonjenje ne može preduzeti kada protekne deset godina od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora preko pet godina, a da zastarjelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvostruko vrijeme koje se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja.

U konkretnom, za apsolutnu zastarjelost krivičnog gonjenja potrebno je da protekne 20 godina od izvršenja krivičnog djela, pa u konkretnom postoji bojazan od nastupanja zastarjelosti za krivično gonjenje u decembru 2025. godine.

S obzirom da je prvostepeni postupak tek na početku, da je vrlo vjerovatno da će biti uložena žalba na tu odluku i postupak ponovljen, nije usključena mogućnost da dođe do zastare krivilnog gonjenja.

Svakako, pitanje koje se nameće, a na koje javnosti nije pružen odgovor, jeste zašto je tek u decembru 2018. godine podignuta optužnica u ovom predmetu, odnosno 13 godina nakon navodnog izvršenja krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju, a prilikom privatizacije Telekoma.

Takođe su nepoznati razlozi zašto je suđenje u Višem sudu gotovo na samom početku. Iz tog suda nijesu htjeli da objasne razloge.

Optužnicu u ovom predmetu zastupa specijalni tužilac Saša Čađenović.

2) Slučaj advokata Gorana Rodića

Advokata Rodića i dvoje njegovih kolega iz iste kancelarije optužila je specijalna tužiteljka Stojanka Radović da su od aprila 2016. do februara 2017. godine stvorili kriminalnu organizaciju i planirali prevaru u pokušaju. Odnosno da su planirali “pribavljenje protivpravne imovinske korist u iznosu koji prelazi trideset hiljada eura” tako što bi “umišljajno pokušali da lažnim prikazivanjem činjenica dovedu u zabludu” manjinskog akcionara EPCG- italijansku kompaniju A2A.

Tokom istrage oni su se teretili za podstrekivanje na davanje mita (GST Milivoju Katniću kako ne bi pokrenuo istragu protiv kompanije A2A).

Krivičnim zakonikom je za prevaru propisana blaža kazna - novčana ili do tri godine zatvora, dok je za podstrekivanje od godinu do osam godina zatvora.

Viši sud je na ročištu za potvrđivanje optužnice odbacio krivično djelo stvaranja organizovane kriminalne grupe a potvrdio prevaru u pokušaju i oglasio se nenadležnim.

Predmet je dostavio Osnovnom sudu u Podgorici pred kim je optužnicu zastupao osnovni tužilac.

U februaru ove godine sud je donio oslobađajuću presudu, tužilac je uložio žalbu, bila je zakazana sjednica žalbenog vijeća u Višem sudu kao drugostepenom. Ona je odlagana dva puta zbog štrajka advokata, a onda je u oktobru sudija izvjestilac Radomir Ivanović otišao u penziju. Predmet je dodijeljen drugom sudiji izvjestiocu.

Tokom istrage u ovom predmetu SDT je zaplijenilo kompjutere i telefone iz advokatske kancelarije, i nezakonito iskoristio prepisku sa klijentima – opozicionim liderima u drugom postupku (Državni udar). Javno su objavljeni transkripti razgovora, a u iz SDT su tada tvrdili da je Rodić protiv njih vodio specijalni rat, jer je u javnim nastupima komentarisao njihov rad, posebno sporazume o priznanju krivice. Rodić se u međuvremenu povukao iz slučaja državni udar u kome je zastupao jednog opozicionog lidera.

GST nije procesuiran jer je dokaze iz jednog slučaja iskoristio za drugi, što zakon ne dozvoljava.

3) Slučaj novinara Jova Martinovića

Specijalna tužiteljka Mira Samardžić optužila je 2016. godine istraživačkog novinara Jova Martinovića za učesće u švercu droge, jer je radeći svoj posao (kontaktirao lica iz kriminalnog miljea) po njenom tumačenju bio posrednik između dvojice kriminalaca.

“Okrivljeni M.J. je iskorišćavajući svoja znanja iz novinarske profesije da instalira odgovarajuću aplikaciju preko interneta na telefonu okr. M.D. koja će omogućiti tajne razgovore sa V.M. oko krijumčarenja droge koje ne može kontrolisati crnogorska policija i pronađe lica od kojih se može nabaviti marihuana...” navodi se između ostalog u optužnici.

Od instaliranja “odgovarajuće aplikacije preko interneta” specijalna tužiteljka je odustala nakon svjedočenja vještaka elektonske struke. Na kraju je novinaru stavljeno na teret da je povezo fiksera francuske televizije (kome je dat status svjedoka saradnika) i glavno-optuženog Duška Martinovića (koji je pristao da obezbijedi u Francuskoj lokaciju za snimanje prošvercovanog oružja sa Balkana i da osigura jednog ili dvojicu visikoprofilnih švercera za inkognito intervju).

Novinaru i njegovom advokatu je omogućen uvid u spise predmeta tek polovinom septembra 2016. nakon zajedničkog pisma Human Rights Watch-a, Reportera bez granica i Komiteta za zaštitu novinara premijeru Milu Đukanoviću. Pušten je iz pritvora 4. januara 2017. nakon diplomatskog pritiska.

Sudije Apelacionog suda, koje su potvrdile poresudu Višeg suda, bile su stave da je Martinović koristio svoje poznanike iz novinarske profesije da se poveže sa krijumčarima a nikako da je njegov cilj bio snimanje dokumentarnog filma ili objavljivanje bilo čega u vezi sa tim.

Prije toga sud je odbio da novinar prikaže snimke iz filma i pisma redakcije kao dokaz da je radio kao novinar – što su potvrđivali i presretnuti telefonski razgovori jer se pominje snimanje, francuska produkcija itd.

Optuženi Duško Martinović ispričao je na sudu da je bio spreman da zaključi sporazum o priznanju krivice sa specijalnom tužiteljkom, ali da je odbio da optuži novinara jer nije bio posrednik u vršenju krivičnog djela.

“Jovo nije učestvovao u bilo kakvom švercu droge...Svi moji kontakti sa Jovom Martinovićem su bili u vezi dokumentarnih emisija i igranog filma... Nisam htio da potpišem sporazum u kome stoji da je Jovo posredovao u švercu droge, jer to nije tačno,” rekao je on.

Advokat je na presudu uložio reviziju Vrhovnom sudu, kojom se samo može konstatovati kršenje zakona tokom postupka.

4) Krađa zlata u kući brata Mila Đukanovića

Iako krađe spadaju u lakša krivična djela, nestanak vrijednog nakita iz kuće brata Mila Đukanovića tretirano je kao dijelo organizovane kriminalne grupe.

U optužnici koju je potpisala Stojanka Radović, a po kojoj je u toku suđenje pred Višim sudom, navodi se da je “sredinom 2019. godine, okrivljeni R. F. organizovao kriminalnu organizaciju, koja je djelovala sve do početka aprila 2020. godine, kada je otkrivena, koju čine tri ili više lica čiji je cilj vršenje krivičnih djela protiv imovine, krivičnih djela teška krađa, za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od četiri godine ili teža kazna, radi sticanja nezakonite dobiti i moći, u koju je neposredno ili preko

drugih vrbovao druga lica za pripadnike, koji su prihvatili članstvo, pa su pripadnici kriminalne organizacije, pored drugih za sada neotkrivenih lica, postali okrivljeni P. A. i R. Č. ”

Kriminalna grupa je, kako piše u optužnici, iz stana Aca Đukanovića, ukrala vrijedan nakit koji je kasnije preprodavan u jednoj prodavnici. Ta firma (pravno lice) i njen vlasnik takođe su dio optužnice, odnosno on je jedan od tri člana kriminalne organizacije.

U opisu događaja specijalna tužiteljka navodi da je iz stana Đukanovića ukraden nakit, zlato i druge kućne stvari vrijedne oko pola miliona eura.

Iz stana Đukanovića nestalo je: ”ženski ručni sat marke Franck Muller ukrašen sa 581 dijamentom 11,65 karatno zlato, model 5080 LT AT D5 CD; muški ručni sat, Cartier Tank Americane 18 karatno zlato, sa rojal plavom kožnom narukvicom REF W2609156; muški ručni sat Cartier Santos 100, 18 karatno zlato, tamnoteget narukvice; muški ručni sat, Gold Rolex Daytona, zlatni, 18 karatno zlato, bijela ploča, model 116508; muški ručni sat Rolex Daytona, 18 karatno zlato, narukvica od braon kože, model 116518; ženski sat, zlatni, porodično nasljedstvo, star preko 30 godina; 16 porodičnih zlatnih dukata sa motivom Svetog Vasilija Ostroškog (4 komada), sa motivom Kralja Nikole (4 komada) i sa motivom Arhandela Mihaila (4 komada), specijalno izrađeni za krsnu slavu, namijenjeni djeci, gramaže po 33g, finoće 900/100, 22 karata; 12 komada Franc Josefa dukata, većih, proizvođača Muenze Osterreich, austrijskog porijekla; komplet zlatna ogrlica, narukvica i prsten od 18 karatnog zlata sa brilijantima, rubinima, safirima, sa cvjetovima u boji; zlatni krst, 18 karatno zlato, sa dijamentima u žutoj i bijeloj boji, veličine 7 do 8cm, širine 1,5cm; privezak zlatni medved, bijelo zlato, sa cijelim dijamentom, sa lančićem; zlatnikrstsavećimdijamentom, sazlatnimdužimlancem; zlatnoprstenje, najmanje 5 komada, sarubinima, safirima i drugim dijamentima, starinski, nasljedstvo; crnogorski grib od zlata, dužine najmanje 10cm, ukrašen dijamentima; zlatni lančić sa privjeskom u obliku zlatne odbojkaške lopte u bojama; zlatni lančić sa privjeskom, u obliku jednoroga; sve u ukupnoj vrijednosti od 331.500,27 eura, a potom je tako oduzete stvari odnosila kod okrivljenog R. F. u poslovne prostorije privrednog društva ... D.O.O. ... , u ulici ... , i ... , koji je potom tako ukradene stvari prodavao posredstvom drugih za sada neotkrivenih pripadnika i ostvarivao dobit velike vrijednosti za kriminalnu organizaciju...”.

Ovi navodi u optužnici su za dio javnosti bili povod da podsjetite kako Državno tužilaštvo nikada nije povjeravalo kako je Aco Đukanović, tokom dugogodišnjeg političkog mandata svog brata, od nezaposlenog lica postao uspješan biznismen.

5. Slučaj Duška Kneževića

Osam optužnica podnijelo je Specijalno državno tužilaštvo protiv Duška Kneževića, biznismena kome su tužioci i bivša vlast godinama gledali kroz prste u mnogobrojnim kontroverznim aranžmanima - koji su odjedanput postali predmet istraga.

Od osam optužnica, potvrđeno je pet a gotovo ni jedno suđenje nije ni počelo. Opuženi su Knežević i njegovi bivši saradnici, od kojih su neki bili dio državnog sistema.

Prva optužnica podignuta je aprila 2019. i potpisala je Stojanka Radović. U njoj je osim Kneževića optužen bivši direktor Altas banke, koji se nagodio sa SDT priznajući da je bio podstaknut da izda i odobri nezakonitu garanciju radi pribavljanja koristi Kneževiću od 12,5 miliona eura a u vezi neuspjele prodaje hotela Princes u Baru.

U oktobru 2020. Tužiteljka Lidija Vukčević podigla je optužnicu za pranje para u istom poslu, ovaj put samo protiv Kneževića, koga tereti da je stavio u legalne tokove 1.291.000 eura nezakonito stečenog novca.

U julu 2019. Knežević i još četiri osobe optuženi su kao dio kriminalne grupe koja je za 1,9 miliona eura oštetila firmu „Global karbon“ čiji je osnivač njegova nekadašnja banka IBM. Knežević je, stoji u optužnici, davanjem pozajmice od milion eura koja nikada nije vraćena i kolateralna na više od 900.000 eura za kredite povezanih kompanija, oštetio banku.

U decembru 2019. Knežević i još šest osoba optuženi su takođe za pranje para, a optužnicu je potpisao GST Milivoje Katnić.

U predmetu "Aerodromi" SDT je podiglo optužnicu protiv Atlas banke, Kneževića i još tri osobe koje se terete da su oštetili Aerodrome Crne Gore za tri miliona eura i u istom odnosu pribavili korist Atlas banci.

U tom slučaju pominjani su i visoki državni zvaničnici sa kojima je Knežević, navodno, dogovarao taj aranžman, ali se ni jedan od njih nije našao na ovoj ili nekoj drugoj optužnici. Optužnicu je potpisala Lidija Vukčević i ona je treća koja je podignuta 2019.

Tih pet je potvrđeno na sudu, dok na to još čekaju optužnice vezane za slučajeve u javnosti poznate kao E-comerc, "slučaj **Nenada Vujoševića**, bivšeg sekretara VDT-a" i "slučaj nekadašnjeg viceguvernera Centralne banke Crne Gore **Velibora Miloševića**".

Iako su Kneževićevi poslovni aranžmani godinama u dijelu javnosti osporavani, SDT je postupke protiv njega pokrenulo tek nakon što je javno počeo da kritikuje najviše zvaničnike vlasti DPS-a i istovremeno dobija podršku dijela bivše opozicije. Što je taj jaz bio dublji, i sve češće se pominjalo ime i imovina najviših funkcionera bivše vlasti, to su dokazi za navodne zloupotrebe koje datiraju godinama unazad sve češće stizale u ruke specijalnih tužilaca i u medijima.

Knežević, koji se duže od dvije godine nalazi u Londonu, zbog svega navedenog vodi arbitražne postupke protiv države Crne Gore.

Analiza je nastala uz podršku Fonda otpornosti Globalne inicijative protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Mišljenja i stavovi izneseni u tekstu su isključiva odgovornost Društva profesionalnih novinara Crne Gore (DPNCG) i ne odražavaju nužno stavove Globalne inicijative.